

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 11.3.2003
KOM(2003) 104 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

**Laajempi Eurooppa ja naapuruus: uusi kehys suhteille EU:n itäisiin ja eteläisiin
naapureihin**

Luettelo lyhenteistä

BKT: Bruttokansantuote

CEES: EU:n ja Venäjän yhteinen eurooppalaista talousaluetta koskeva aloite

EBRD: Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki

EIP: Euroopan investointipankki

ERA: Euroopan tutkimusalue

ESDP: EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikka

ETYJ: Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö

EU: Euroopan unioni

FEMIP: Euro–Välimeri-alueen investointeja ja kumppanuutta koskeva rahoitusväline

ILO: Kansainvälinen työjärjestö

INTERREG: Yhteisön ohjelma raja-alueyhteistyön edistämiseksi EU:n sisällä

Meda: Yhteisön avustusohjelma Välimeren maille

NIS: Uudet itsenäiset valtiot (Armenia, Azerbaidžan, Georgia, Kazakstan, Kirgisisan, Moldova, Tadžikistan, Turkmenistan, Ukraina, Uzbekistan, Valko-Venäjä)

Phare: Yhteisön avustusohjelma Keski-Euroopan ehdokasmaille

PRINCE: Tiedotusohjelma Euroopan kansalaisille

Tacis: Yhteisön teknisen avun ohjelma itsenäisten valtioiden yhteisölle

TENs: Euroopan laajuiset verkot

TTK: Tutkimus ja teknologinen kehittäminen

YK: Yhdistyneet kansakunnat

YUTP: EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

WNIS: Läntiset uudet itsenäiset valtiot (Ukraina, Moldova, Valko-Venäjä)

WTO: Maailman kauppajärjestö

1. LAAJEMPI EUROOPPA: HAASTEEN OTTAMINEN VASTAAN

Toukokuun 1. päivänä 2004 Euroopan unioni siirtyy uuteen ja historialliseen vaiheeseen. Unionin laajentuminen kattamaan 25 maata, joiden väkiluku on yhteensä yli 450 miljoonaa ja BKT lähes 10 000 miljardia euroa, lisää perustavalla tavalla EU:n poliittista, maantieteellistä ja taloudellista painoa Euroopan mantereella. Laajentuminen lisää EU:n kasvua ja työllisyysmahdollisuuksia yhteisiin arvoihin ja perusvapauksien kunnioittamiseen perustuvalla alueella. Uudet suuntaukset ihmisten, pääomien, tavaroiden ja palveluiden liikkeissä lisäävät kulttuurien ja perinteiden monimuotoisuutta. EU:n ulkopuolellakin laajentuminen muuttaa EU:n poliittisia ja taloudellisia suhteita muihin maailmanosiin.

Laajentuminen antaa uutta pontta pyrkimyksille luoda läheisemmät suhteet 385 miljoonaan asukkaaseen niissä maissa, jotka sijaitsevat unionin maa- ja merirajoilla, eli Venäjällä, läntisissä uusissa itsenäisissä valtioissa ja eteläisen Välimeren alueella¹. Uusien jäsenvaltioiden liittyminen lisää unionin intressiä suhteiden kehittämiseen uusien naapurimaiden kanssa. Tulevan vuosikymmenen aikana ja sitä pidemmällekin katsottaessa unionin kyky tarjota kansalaisilleen turvaa, vakautta ja kestäväää kehitystä ei ole enää erotettavissa sen intressistä toimia tiiviissä yhteistyössä naapureidensa kanssa.

Unionin ja sen naapurimaiden keskinäisriippuvuus – poliittinen ja taloudellinen – on todellisuutta jo nykyisin. Euron nousu merkittäväksi kansainväliseksi valuutaksi on luonut uusia mahdollisuuksia taloussuhteiden syventämiselle. Tiiviimpi maantieteellinen läheisyys merkitsee sitä, että laajentuneella EU:lla ja sen uusilla naapureilla on yhtäläinen intressi pyrkiä edistämään rajat ylittäviä kauppaa- ja investointivirtoja samoin kuin vielä tärkeämpi yhteinen intressi toimia rajat ylittävien uhkien – terrorismista ilmansaasteisiin – torjumiseksi. Naapurimaat ovat EU:n keskeisiä kumppaneita molemminpuolisen tuotannon, talouskasvun ja ulkomaankaupan lisäämiseksi, laajemman poliittisesti vakaaan ja oikeusvaltioperiaatetta noudattavan alueen luomiseksi sekä inhimillisen pääoman, ajatusten, osaamisen ja kulttuurin keskinäisen vaihdon edistämiseksi.

EU:lla on velvollisuus, ei pelkästään sen omia ja uusien jäsenvaltioiden kansalaisia kohtaan vaan myös sen nykyisiä ja tulevia naapureita kohtaan, varmistaa sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja talouden dynaamisuuden jatkuvuus. EU:n on edistettävä alueellista ja pienalueiden välistä yhteistyötä ja integraatiota, jotka ovat ennakoedellytyksenä poliittiselle vakaudelle, talouskehitykselle sekä köyhyyden ja yhteiskunnallisten erojen vähentämiselle yhteisellä alueellamme.

EU:n osalta kaikkien unionin politiikkojen (ulko-, turvallisuus-, kauppa-, kehitysyhteistyö-, ympäristöpolitiikan jne.) on vastattava tähän haasteeseen. Marraskuussa 2002 kokoontunut yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvosto käynnisti työskentelyn ja pani erityisesti merkille Ukrainan, Moldovan ja Valko-

¹ Eteläinen Välimeri: Algeria, Egypti, Israel, Jordania, Libanon, Libya, Marokko, palestiinalaishallinto, Syyria, Tunisia. Läntiset uudet itsenäiset valtiot: Ukraina, Moldova, Valko-Venäjä.

Venäjän tilanteen; nämä ovat unionin uudet naapurit maarajoilla. Joulukuussa 2002 Kööpenhaminassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto vahvisti, että unionin olisi hyödynnettävä laajentumisen tarjoama tilaisuus parantaa suhteitaan naapureihinsa yhteisten arvojen pohjalta². Se toisti unionin päättäväisyyden **välttää luomasta uusia jakolinjoja Eurooppaan sekä edistää vakautta ja vaurautta unionin uusien rajojen sisällä ja niiden ulkopuolellakin**. Se toisti myös, että laajentuminen auttaa vahvistamaan suhteita Venäjään, ja esitti, että **suhteiden parantamisen Ukrainaan, Moldovaan, Valko-Venäjään ja eteläisen Välimeren maihin on perustuttava pitkäaikaiseen lähestymistapaan, jolla edistetään uudistuksia, kestäväää kehitystä ja kauppaa**³. Samalla neuvosto vahvisti vakautus- ja assosiaatioprosessissa mukana olevien Länsi-Balkanin maiden aseman Euroopassa.

Tässä tiedonannossa tarkastellaan, miten voitaisiin vahvistaa puitteita unionin suhteille niihin naapurimaihin, jotka eivät näillä näkymin ole liittymässä EU:n jäseniksi⁴. Näin ollen siinä ei käsitellä unionin suhteita jäljellä oleviin ehdokasmaihin – Turkkiin, Romaniaan ja Bulgariaan – eikä Länsi-Balkanin maihin. Tiedonannossa esitetään, että keskinäisriippuvuuden – poliittisen ja taloudellisen – lisääminen on jo sinänsä keino edistää vakautta, turvallisuutta ja kestäväää kehitystä sekä EU:n sisä- että ulkopuolella. Tiedonannossa ehdotetaan, että **EU:n olisi pyrittävä luomaan vaurauden ja ystävällismielisten naapuruussuhteiden alue – ”ystäväpiiri” – johon EU:lla olisi läheiset, rauhanomaiset ja yhteistyöhön perustuvat suhteet**.

Vastineeksi konkreettisesta edistymisestä yhteisten arvojen kunnioittamisessa sekä poliittisten, taloudellisten ja institutionaalisten uudistusten toteuttamisessa, mukaan luettuna lainsäädännön mukauttaminen yhteisön säännöstöön, EU:n naapurimaille olisi tarjottava mahdollisuus tiiviimpään taloudelliseen integraatioon EU:n kanssa. Tätä varten **Venäjälle, läntisille uusille itsenäisille valtioille ja eteläisen Välimeren maille olisi tarjottava mahdollisuus osallistua EU:n sisämarkkinoiden toimintaan sekä mahdollisuus pidemmälle ulottuvaan integraatioon ja vapauttamiseen ihmisten, tavaroiden, palveluiden ja pääoman vapaan liikkuvuuden (neljä vapautta) edistämiseksi**.

2. NAAPURUUS – ERI MAAT, YHTEISET INTRESSIT

Venäjän, läntisten uusien itsenäisten valtioiden ja eteläisen Välimeren maiden tilanteet ovat useimpien arviointiperusteiden mukaan hyvin erilaisia. 1900-luvulla sekä Euroopan mantereelle että Välimeren alueen maantieteessä, politiikassa ja kulttuurissa tapahtui valtavia muutoksia. Nämä voimat eivät ole suinkaan aina johtaneet lähentymiseen.

Erot ilmenevät siten, että unionin nykyiset suhteet sen uusiin naapurimaihin ja näiden keskinäiset suhteet ovat luonteeltaan ja tiiviydeltään hyvin vaihtelevia. Esimerkiksi

² Näitä ovat erityisesti demokratia sekä ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen, kuten perusoikeuskirjassa vahvistetaan EU:n osalta.

³ Myös Euroopan parlamentti on kehottanut kiinnittämään huomiota uusia naapurimaita koskeviin asioihin, viimeksi 12. helmikuuta 2003 julkaistussa parlamentin raportissa EU:n ja Valko-Venäjän suhteista.

⁴ Sijaintinsa vuoksi Etelä-Kaukasian jää toistaiseksi tämän aloitteen maantieteellisen alueen ulkopuolelle.

unionin suhteet Valko-Venäjään eivät ole juurikaan kehittyneet vuodesta 1996, mutta EU:n ja Venäjän vuoropuhelu ja yhteistyö politiikkaa, turvallisuutta, energiaa, ympäristöä sekä tiedettä ja teknologiaa koskevissa asioissa on edennyt nopeasti viime vuosina. Uusi naapuruuspolitiikka muodostaa vain yhden pilarin EU:n ja Venäjän strategisessa kumppanuudessa.

Alueellinen kauppa ja integraatio on tunnustettu tavoite Välimeren aluetta koskevassa EU:n politiikassa, eikä vähiten sen vuoksi, että laajempien Välimeren markkinoiden luominen vaikuttaa myönteisesti alueen poliittiseen ja taloudelliseen vakauteen. EU:lla on vapaakauppasopimukset eteläisen Välimeren maiden kanssa, ja Barcelonan prosessin tarkoituksena on ulottaa sopimukset kattamaan myös palveluala sekä lisätä niiden kattavuutta tavaroiden osalta. Alueelliseen integraatioon on pyritty myös neuvottelemalla ja panemalla täytäntöön nopeasti vapaakauppasopimukset Välimeren kumppanimaiden kesken sekä niiden ja EU:n kanssa tulliliiton muodostavan Turkin välillä. Jotkin assosiaatiosopimukset on vielä ratifioitava⁵, mutta Välimeren kumppanimaita kannustetaan jo nyt lähentämään lainsäädäntöään sisämarkkinoita koskevan lainsäädännön mukaiseksi.

Toisin kuin EU:n sopimussuhteissa kaikkiin muihin sen naapurimaihin, Venäjän, Ukrainan ja Moldovan kanssa tehdyillä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksilla ei myönnetä etuuskohdelua kaupassa eikä niissä määrätä aikataulusta säännösten lähentämiseksi.

NAAPURUUS JA EU-JÄSENYYS

- Euroopan unionista tehdyn sopimukset 49 artiklassa määrätään, että jokainen Euroopan valtio voi hakea Euroopan unionin jäsenyyttä. Jäsenyysehdokkaiksi pyrkivien maiden on täytettävä jäsenyyisperusteet: demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeudet, vähemmistöjen kunnioittaminen, toimiva markkinatalous sekä valmius selviytyä kilpailun paineista ja jäsenyyssvelvoitteista (mikä merkitsee EU:n sääntöjen ja politiikkojen tosiasiallista soveltamista).
- Jäsenyyssnäkömielien aikaansaama uudistushalu on osoittautunut vahvaksi, ja laajentuminen onkin epäilemättä ollut unionin tehokkain ulkopoliittikan väline.
- Joissain tapauksissa kysymys jäsenyydestä on jo ratkaistu. Liittymismahdollisuus on suljettu pois esimerkiksi Euroopan ulkopuolisilta Välimeren kumppanimailta. Joidenkin muiden maiden tilanne on kuitenkin vielä avoin, esimerkiksi niiden Euroopan maiden, jotka ovat ilmaisseet selvästi halunsa liittyä EU:hun.
- Todellisuudessa päätös EU:n laajentumisen jatkamisesta edellyttää kuitenkin keskustelua unionin maantieteellisistä ääriajoista. Tässä keskustelussa nykyisillä ehdokasmailla pitää olla täysipainoinen asema.
- Uuden naapuruuspolitiikan tavoitteena onkin luoda kehys sellaisen uudenlaisen suhteen kehittämiseksi, johon ei keskipitkällä aikavälillä sisälly jäsenyyssnäkömielä tai asemaa unionin toimielimissä. Läheisyyden ja naapurisuuden edellyttämiin käytännön asioihin reagoiminen on nähtävä erillään EU:hun liittymisen mahdollisuudesta.

Nämä erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet huomioon ottaen on selvää, että EU:n uusi lähestymistapa ei voi olla kaikkien maiden suhteen samanlainen. Uudistusten ja

⁵ Assosiaatio-sopimukset Tunisian, Israelin, Marokon, palestiinalaishallinnon ja Jordanian kanssa ovat tulleet voimaan. Egyptin, Libanonin ja Algerian kanssa tehdyt assosiaatio-sopimukset on vielä ratifioitava. Vastaavasta sopimuksesta neuvotellaan Syyrian kanssa.

talouskehityksen erilainen edistysvaihe merkitsee myös sitä, että eri naapurimaiden voidaan odottaa kehittyvän eri tahtiin tulevan vuosikymmenen aikana.

Toisaalta on yhä selvempää, että EU:lla ja sen kaikilla naapurimailla on monia tärkeitä yhteisiä intressejä. Kaikki uuden naapurisuusalueen maat kohtaavat samat mahdollisuudet ja haasteet, jotka liittyvät **läheisyyteen, vaurauteen ja köyhyys**.

Läheisyys

Maantieteellinen läheisyys muodostaa mahdollisuuksia ja haasteita sekä EU:lle että sen naapureille. Vuonna 1995 annetussa Barcelonan julistuksessa EU ja sen Välimeren alueen kumppanimaat tunnustivat, että maantieteellinen läheisyys lisää tiiviiseen assosiaatioon perustuvan kattavan politiikan kehittämisen arvoa, ja tästä osoituksena ovat kunkin maan kanssa neuvotellut assosiaatiosopimukset. Voimassa olevissa Venäjän, Ukrainan ja Moldovan kanssa tehdyissä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksissa osapuolet ovat sopineet myös tarpeesta luoda historiallisiin yhteyksiin ja yhteisiin arvoihin perustuva vahva kumppanuus. Nämä molemmat sopimustyytit on tarkoitettu siirtymäprosessia tukeviksi välineiksi, jotka lähentävät EU:ta ja sen kumppanimaita vähitellen, ja keinoksi luoda laajempi yhteistyöalue.

Tarkemmin ottaen maantieteellinen läheisyys korostaa uusien ulkorajojen ja rajat ylittävien virtojen hallintaan liittyvien kysymysten tärkeyttä, mutta ei rajoitu pelkästään näihin asioihin. On sekä EU:n että sen naapurimaiden etujen mukaista tehdä sekä kahdenvälistä että alueellista yhteistyötä sen varmistamiseksi, etteivät niiden siirtolaispolitiikka, tullimenettelyt ja rajavalvonta estä tai viivästyä ihmisiä tai tavaroita ylittämästä rajoja laillisin perustein. Perusrakenteet, tehokas rajojen hallinta sekä liikenne-, energia- ja televiestintäverkkojen yhteenliittäminen tulevat yhä tärkeämmiksi keskinäisen kaupan ja investointien lisäämiseksi. Rajat ylittävät kulttuuriyhteydet, etenkin saman etnisen tai kulttuuritaustan omaavien ihmisten välillä, tulee myös entistä tärkeämmäksi läheisyyspolitiikan yhteydessä. Samoin uhkat yhteiselle turvallisuuden – olipa kyse ympäristöön tai ydinvoiman käyttöön liittyvien vaarojen kansainvälisestä ulottuvuudesta, tarttuvista taudeista, laittomasta maahanmuutosta, salakaupasta, järjestäytyneestä rikollisuudesta tai terroristiverkoista – edellyttävät yhteisiä lähestymistapoja, jotta niihin voitaisiin puuttua kattavasti.

Vauraus ja köyhyys

EU:n uusi lähestymistapa sen rajanaapureita kohtaan ei voi kohdistua pelkästään raja-alueisiin. Jotta EU voisi toimia naapureidensa kanssa yhteisen vaurauten ja vakauteen perustuvan alueen luomiseksi, läheisyyspolitiikkaan on yhdistettävä toimia, joilla puututaan poliittisen epävakauden, taloudellisen haurauden, puutteellisten instituutioiden, konfliktien, köyhyyden ja yhteiskunnallisen syrjäytymisen perussyihin⁶.

Useimmissa EU:n eteläisistä ja itäisistä naapurimaista nimellinen BKT henkeä kohti on alle 2000 euroa⁷. Köyhyys ja yhteiskunnallinen syrjäytyminen ovat lisääntyneet selvästi Venäjällä ja läntisissä uusissa itsenäisissä valtioissa kuluneen

⁶ Kuten 10. marraskuuta 2000 annetussa EU:n kehitysyhteistyöpolitiikkaa koskevassa neuvoston ja komission julkilausumassa todetaan.

⁷ Ks. liite BKT:ta, kauppaa, investointeja, siirtolaisuutta ja avustustoimintaa koskevien tilastojen osalta.

vuosikymmenen aikana tuotannon laskun ja yhä epätasaisemman tulonjaon seurauksena. Tämä on lisännyt yhteiskunnallisen ja poliittisen epäjärjestyksen riskiä. Venäjällä BKT on edelleen kolmanneksen alhaisempi kuin vuonna 1989; Moldovan BKT on alle puolet aiemmasta. Huonommin tunnettua on ehkä se, että myös Välimeren alueella BKT:n kasvu henkeä kohti on ollut hyvin vähäistä. Egypti, Israel ja Tunisia ovat ainoat maat, joiden kasvu on ylittänyt 2 prosenttia vuodesta 1975, kun taas esimerkiksi Algerian kasvu on ollut lievästi negatiivista. Vain Saharan eteläpuolisessa Afrikassa kokonaiskasvuaste on ollut vielä heikompi kuin näillä kahdella alueella. Moldova on naapurimaista selvästi köyhin (BKT 417 euroa henkeä kohti⁸) ja Ukraina toiseksi köyhin (855 euroa). Israel on naapureista rikkain (19 578 euroa), Libanon toiseksi rikkain (5284 euroa), joskin sen BKT on huomattavasti pienempi, ja näiden perässä tulee Venäjä (2382 euroa). Joukko maita – Valko-Venäjä, Egypti, Marokko, Länsiranta/Gaza ja Syyria – on saavuttanut Moldovaan verrattuna kolmin-nelinkertaisen BKT:n henkeä kohti (1292–1663 euroa).

Huolimatta talouskasvun tahmeudesta absoluuttinen köyhyys⁹ Välimeren alueella on ollut jo kauan alhaisella tasolla. Suhteellinen köyhyys on kuitenkin huolenaiheena, sillä lähes 30 prosenttia väestöstä elää alle kahdella dollarilla päivässä ja lukutaidottomuus on yleistä. Vain 0,6 prosenttia väestöstä käyttää Internetiä ja vain 1,2 prosentilla on mahdollisuus käyttää tietokonetta¹⁰. Venäjällä ja läntisissä uusissa itsenäisissä valtioissa köyhyysaste on noussut huomattavasti vuodesta 1990. Venäjällä tämä suuntaus on kääntynyt jonkin verran viime vuosina.

Demokratia, moniarvoisuus sekä ihmisoikeuksien, kansalaisvapauksien, oikeusvaltioperiaatteen ja keskeisten työnormien kunnioittaminen ovat kaikki välttämättömiä ennakkoodellytyksiä poliittiselle vakaudelle sekä rauhanomaiselle ja kestäväälle yhteiskunnalliselle ja taloudelliselle kehitykselle. Lähes kaikilla Välimeren mailla, läntisillä uusilla itsenäisillä valtioilla ja Venäjällä on takanaan itsevaltaisen ja epädemokraattisen hallinnon historia, ja niiden menestys ihmisoikeuksien ja yksilönvapauksien suojelemisessa on ollut heikkoa. Yleisesti ottaen läntiset uudet itsenäiset valtiot ja Venäjä ovat viimeisten 12 vuoden aikana toteuttaneet toimia demokratian ja markkinatalouden rakenteiden luomiseksi, mutta poliittiset uudistukset useimmissa Välimeren alueen maissa eivät ole edistyneet toivotulla vauhdilla.

Kauppa ja investoinnit ovat olennaisen tärkeitä talouskasvun ja työllisyyden parantamiseksi. Varmojen ja kestävien energialähteiden turvaaminen edellyttää uusia suurimittaisia investointeja Venäjälle, läntisiin uusiin itsenäisiin valtioihin ja Välimeren maihin. Samanaikaisesti talousrakenteita on kiireesti monipuolistettava ja kehitettävä työvoimavaltaisia ja työpaikkoja luovia teollisuudenaloja sekä palveluja, ei pelkästään luonnonvaroiltaan suhteellisen köyhissä maissa kuten Ukrainassa, Moldovassa ja Marokossa vaan myös paljon energiaa tuottavissa maissa kuten Algeriassa ja Venäjällä. Energia on hallitsevassa asemassa molemmilta alueilta tulevassa tuonnissa, erityisesti Venäjän osalta. Läntisistä uusista itsenäisistä valtioista ja eteläisen Välimeren alueelta tulevassa tuonnissa tekstiili- ja maataloustuotteiden osuus on huomattava tiettyjen maiden (Moldova, Marokko, Tunisia) osalta. Vuonna 2001, jolloin öljyn hinta oli korkealla, vienti sekä Venäjältä ja läntisistä uusista

⁸ Nimellisarviot vuoden 2001 osalta, EBRD Transition Report update, 2002.

⁹ Niiden ihmisten määrä, jotka ansaitsevat alle yhden dollarin päivässä ostovoimapariteetilla mitattuna.

¹⁰ UNDP Arab Human Development Report.

itsenäisistä valtioista että eteläisen Välimeren alueelta EU:hun oli noin 60 miljardia euroa kummankin alueen osalta, kun taas tuonti EU:sta oli vain hiukan yli puolet niiden kummankin viennistä. Vertailun vuoksi vuonna 2001 Unkarin tuonti EU:sta ja vienti EU:hun olivat kumpikin arvoltaan noin 25 miljardia euroa. Ulkomaisten suorien investointien taso kaikissa naapurimaissa on alhainen verrattuna vastaavan kehitystason maihin ja niiden tarpeisiin. Esimerkiksi Venäjällä ulkomaisten investointien määrä on alle kuudesosa Puolan tasosta, minkä lisäksi Venäjältä on paennut kotimaisia pääomia vuosittain keskimäärin 20 miljardia dollaria viimeisten 10 vuoden aikana.

Kiihtyvän talouskasvun hyötyjen levittäminen kaikille yhteiskunnan aloille edellyttää aktiivisia toimia sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi toisiaan tukevilla talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikoilla. Huomion kiinnittäminen muun muassa koulutukseen, terveyteen ja asumiseen on yhtä lailla tärkeää. Ympäristötehokkuuden ja taloudellisen tehokkuuden lisääminen olisi oltava yhteydessä toisiinsa. Vakava ympäristön saastuminen sekä puutteet ydinjätteiden ja muiden myrkyllisten jätteiden huollossa vaikuttavat kansanterveyteen ja elintasoon monissa naapurimaissa ja joissakin jopa elinajanodotetta alentavasti. Samalla luonnonvarojen tuhlaileva ja tehoton käyttö vähentää tämänhetkisen ja ennen kaikkea tulevan talouskasvun mahdollisuuksia.

Taloudellisen toiminnan maksimoimiseksi ja talouskasvun kiihdyttämiseksi tarvitaan myös toimiva oikeusjärjestelmä, jossa täytäntöönpanosta vastaavat vahvat sääntelyviranomaiset sekä tehokkaat ja riippumattomat tuomiovallan käyttäjät, joilla on valtuudet suojella omistusoikeuksia.

ALUEELLISEN JA ALUEIDEN VÄLISEN YHTEISTYÖN EDISTÄMINEN

- Euro–Välimeri-kumppanuus tarjoaa vankan poliittisen kehyksen EU:n suhteille Välimeren maihin. Siitä lähtien kun Barcelonan julistus hyväksyttiin vuonna 1995, se on muodostanut perustan jatkuvalla vuoropuhelulle ja yhteistyölle alueen poliittisesta kuohunnasta huolimatta.
- EU:n kahdenvälisten suhteiden osalta peruskehys on samanlainen molempien maaryhmien kohdalla: assosiaatiosopimus tai kumppanuus- ja yhteistyösopimus, johon sisältyy poliittinen vuoropuhelu, sekä kansallisia Meda-/Tacis-ohjelmia ja yksittäisiä asioita (takaisinottoa, kalastusta jne.) koskevia sopimuksia. Tärkein ero on se, että Välimeren alueella kahdenvälistä kehystä täydentää erityinen alueellinen ulottuvuus, jolla kannustetaan alueen sisäisten aloitteiden kehittämistä ja yhteistyötä monilla eri aloilla. Tämä alueen sisäistä yhteistyötä edistävä toimintalinja koostuu kolmesta Barcelonan julistuksessa määritellystä osasta: politiikka ja turvallisuus, talous ja rahoitus, yhteiskunta ja kulttuuri. Vuodesta 1995 on järjestetty seitsemän osapuolten ulkoministerikokousta (15+12 maata) sekä 16 alakohtaista ministerikokousta. Nämä kokoukset ovat johtaneet useisiin yhteisiin aloitteisiin, joita rahoitetaan alueellisesta Meda-ohjelmasta.
- Tulevalla EU:n itärajalla alueellinen talousyhteistyö läntisten uusien itsenäisten valtioiden kesken on jo varsin kehittynyttä, ja se perustuu suurelta osin perinteisiin kaupp- ja investointivirtoihin Venäjälle ja Venäjältä. Alueellisen poliittisen yhteistyön ja/tai taloudellisen yhdyntymisen kannustaminen ei ole kuitenkaan tähän mennessä ollut merkittävässä asemassa EU:n politiikassa Venäjää ja läntisiä uusia itsenäisiä valtioita kohtaan.
- Pohjoinen ulottuvuus muodostaa nykyisin ainoan alueellisen toimintakehyksen EU:n osallistumiselle itänaapureidensa kanssa maiden välisten ja raja-alueita koskevien asioiden hoitamiseen. Mutta tässä yhteydessä osallistuminen rajoittuu Venäjään.
- EU:n uuden naapuruuspolitiikan yhteydessä kannustetaan voimakkaasti alueellisen ja pienalueiden välisen yhteistyön lisäämistä eteläisen Välimeren maiden kesken. Samoin voitaisiin harkita uusia aloitteita alueellisen yhteistyön kannustamiseksi Venäjän ja läntisten uusien itsenäisten valtioiden välillä. Näissä

Konfliktien, erityisesti pitkään jatkuvien, kielteisiä vaikutuksia taloudelliseen ja poliittiseen kehitykseen ei voida yliarvioida. Vaikutukset eivät rajoitu kyseiseen maahan, vaan ne uhkaavat levitä laajemmalle alueelle niin kauan kuin konflikti jatkuu. Konfliktit ja poliittiset jaot Välimeren alueella (Länsi-Sahara, Palestiina) viimeisten 50 vuoden aikana ovat haitanneet vakavasti alueen kehittymistä. Tunnustamattomat kääpiövaltiot kuten Transdnjestria vetävät puoleensa järjestäytynyttä rikollisuutta ja voivat horjuttaa tai suista raiteiltaan valtion rakentamisen, poliittisen tilanteen vakiinnuttamisen ja kestävän kehityksen.

EU:lla on selkeä intressi varmistaa, että näihin yhteisiin haasteisiin puututaan.

3. UUSI VISIO JA UUSI TARJOUS

EU voi toimia ja sen olisi toimittava laajentumisesta politiikan ja talouden vakaudelle koituvien hyötyjen levittämiseksi myös naapurimaihin ja esiintyvien hyvinvointierojen kaventamiseksi. Tätä varten olisi luotava **selkeä visio** tiiviimpien ja johdonmukaisten suhteiden kehittämiseksi unionin naapurimaihin keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. EU:n olisi vahvistettava ja yhdistettävä näitä alueita koskevaa nykyistä naapuruuspolitiikkansa ja keskityttävä seuraavan vuosikymmenen aikana ja sitä pidemmälläkin tähtäimellä seuraaviin kahteen tavoitteeseen:

- **Kumppanimaiden kanssa olisi työskenneltävä köyhyyden vähentämiseksi sekä sellaisen yhteisen vaurauden ja yhteisten arvojen alueen luomiseksi, joka perustuisi syvempään taloudelliseen yhdentymiseen, poliittisten ja kulttuurisuhteiden tiivistämiseen, rajat ylittävän yhteistyön lisäämiseen ja vastuun jakamiseen konfliktien ehkäisemiseksi EU:n ja sen naapureiden välillä.**
- **EU:n tarjoamat konkreettiset edut ja etuuskohteluun perustuvat suhteet olisi liitettävä eriytettyyn kehikseen, jossa otetaan huomioon kumppanuusmaiden saavuttama edistys poliittisissa ja talousuudistuksissa.**

Sellaisten koko Euroopan kattavien avoimien ja integroituneiden markkinoiden luominen, jotka toimisivat yhteensopivien tai yhdenmukaistettujen sääntöjen pohjalta, ja niiden vapauttaminen edelleen toisi merkittäviä taloudellisia ja muitakin hyötyjä sekä EU:lle että sen naapureille. Poliitiikkaa, sääntelyä ja kaupankäyntiä koskevat puitteet, jotka vakauttavat taloutta ja vakiinnuttavat oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen, lisäävät myös naapurimaiden houkuttelevuutta sijoittajien silmissä ja vähentävät niiden alttiutta ulkoisille kriiseille. Vastavuoroisen markkinoille pääsyn parantaminen tavara- ja palvelukauppaa koskevilla etuuskohtelusopimuksilla onnistuu parhaiten, jos sopimukseen yhdistetään toimenpiteitä taloudellisen toiminnan edistämiseksi. Kestävä kehitys edellyttää yhteisymmärrystä siitä, että monia eri aloja – ympäristönsuojelu mukaan luettuna – koskevan politiikan omaksuminen edistää talouskasvua. Tutkimus ja tieteellinen **yhteistyö** voi edistää teknologista kehitystä. EU:n säännöstö tarjoaa vakiintuneen mallin toimivien markkinoiden luomiseksi ja yhteisten normien asettamiselle teollisuustuotteille, palveluille, liikenteelle, energia- ja televiestintäverkoille, ympäristön ja kuluttajan suojelulle sekä terveyttä, työelämää

ja vähimmäislaatua koskeville vaatimuksille. Uudistuksiin voitaisiin yhdistää EU:n kehitysavun lisääminen ja parempi kohdentaminen, jotta autettaisiin hallinnollisten valmiuksien luomisessa ja lievennettäisiin mukautumisesta aiheutuvia sosiaalisia kustannuksia.

Vastineeksi konkreettisesta edistymisestä yhteisten arvojen kunnioittamisessa sekä poliittisten, taloudellisten ja institutionaalisten uudistusten toteuttamisessa, mukaan luettuna lainsäädännön mukauttaminen yhteisön säännöstöön, EU:n naapurimaille olisi tarjottava mahdollisuus tiiviimpään taloudelliseen integraatioon EU:n kanssa. **Kaikille naapurimaille olisi tarjottava mahdollisuus osallistua EU:n sisämarkkinoiden toimintaan ja olisi jatkettava integraatiota ja vapauttamista henkilöiden, tavaroiden, palveluiden ja pääomien vapaan liikkuvuuden edistämiseksi (neljä vapautta).** Jos maa saavuttaa tämän tason, se on päässyt niin lähelle unionia kuin on mahdollista olematta unionin jäsen.¹¹ Näin ollen EU:n olisi oltava valmis toimimaan läheisessä kumppanuudessa niiden naapurimaidsensa kanssa, jotka ovat halukkaita toteuttamaan lisä uudistuksia, ja auttamaan niitä kehittämään valmiuksiaan yhteisön säännöstöön mukautumisessa ja sen osien täytäntöönpanossa.

EU:n lähestymistavassa voitaisiin näin ollen hyödyntää seuraavia kannustimia:

❑ **SISÄMARKKINOIDEN JA SÄÄNTELYRAKENTEIDEN LAAJENTAMINEN:** Yhteiset säännöt ja standardit ovat ensiarvoisen tärkeitä sen varmistamiseksi, että naapurimme voivat päästä EU:n laajentuneille sisämarkkinoille ja saada osansa niiden hyödyistä, sekä vakaamman ympäristön luomiseksi taloudelliselle toiminnalle. EU:n säännöstö, jonka avulla on luotu henkilöiden, tavaroiden, palveluiden ja pääomien vapaaseen liikkuvuuteen perustuvat yhteismarkkinat, turvattu kilpailu ja yhteisiin normeihin perustuvat tasapuoliset lähtökohdat sekä yhdenmety terveyden, kuluttajien ja ympäristön suojelua, voisi toimia mallina institutionaalisia ja talousuudistuksia toteuttaville maille.

Sekä assosiaatio- että kumppanuus- ja yhteistyösopimuksissa esitetään pääpiirteittäin suunnitelma lainsäädännön ja sääntelyn lähentämiseksi, mutta niissä ei vahvisteta määräaikoja. Läntisten uusien itsenäisten valtioiden osalta tätä suunnitelmaa voitaisiin kehittää samaan tapaan kuin parhaillaan tehdään Venäjän kanssa yhteistä eurooppalaista talousaluetta (Common European Economic Space, CEES) koskevan aloitteen yhteydessä. CEES-aloitettakin olisi kehitettävä pidemmälle ulottuvan ja kattavamman aikataulun laatimiseksi EU:n ja Venäjän lainsäädäntöjen lähentämistä varten. Kaikille naapurimaille olisi annettava mahdollisuus osallistua tiettyihin EU:n toimiin ja ohjelmiin, mukaan luettuna esimerkiksi kuluttajansuojaa ja standardeja koskevat asiat sekä ympäristö- ja tutkimuslaitokset. Sääntelyn lähentämiseen olisi yhdistettävä yrityspolitiikan kehittäminen kumppanuusmaissa.

❑ **ETUUSKOHTELUUN PERUSTUVAT KAUPPASUHTEET JA MARKKINOIDEN AVAAMINEN:** Vaikka maat voivatkin hyötyä talousrakenteidensa ja taloutta koskevien sääntöjensä lähentämisestä EU:n rakenteisiin ja sääntöihin ennen kaupan vapauttamista, avoimempi kaupankäynti on kuitenkin markkinoiden integraation avaintekijä.

¹¹ Puheenjohtaja Prodin puhe kuudennessa ECSA:n maailmankokouksessa Brysselissä 5. ja 6. joulukuuta 2002.

Kuten Barcelonan prosessissa on sovittu, Välimeren maiden kanssa jo tehtyjen vapaakauppasopimusten kattavuutta tavara- ja palvelualoilla olisi laajennettava. Entistä integroituneempien markkinoiden luominen edellyttää, että kumppanimaat tekevät yhtä pitkälle ulottuvia sopimuksia myös keskenään samoin kuin Turkin kanssa. Venäjän ja läntisten uusien itsenäisten valtioiden osalta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksissa on varauduttu vapaakauppa-alueisiin, mutta ilman aikataulua. Tältä osin voitaisiin kehittää tavoitteita ja vertailukohtia. Aikataulun laatiminen taloudelliselle lähentymiselle on tärkeää sen varmistamiseksi, että kaupan vapauttaminen todella auttaa kehitystä. Moldovan osalta, jolla ei ole vielä tällä hetkellä riittävää kilpailukykyä tai hallinnollisia valmiuksia selviytyä vapaakauppa-alueen vastavuoroisista velvoitteista, EU on valmis harkitsemaan uusien aloitteiden kehittämistä markkinoille pääsyn parantamiseksi WTO-velvoitteiden mukaisesti.

MAHDOLLISUUS LAILLISEEN SIIRTOLAISUUTEEN JA HENKILÖIDEN LIIKKUVUUTEEN: EU:lla ja sen kumppanimaille on yhteinen intressi varmistaa, ettei ulkoraja muodosta estettä kaupalle, yhteiskunnalliselle ja kulttuuriselle vuorovaikutukselle tai alueelliselle yhteistyölle. Ikääntymisen ja väestönkehityksen laskusuuntauksen, globalisaation ja erikoistumisen vaikutukset merkitsevät sitä, että EU ja sen naapurit voivat hyötyä mekanismeista, joiden ansiosta työntekijät voivat siirtyä alueelta toiselle sen mukaan missä heidän taitojaan tarvitaan eniten, vaikkakin pitkän aikavälin tavoitteena on ihmisten ja työvoiman vapaa liikkuvuus. Pitkäaikaisviisumien myöntäminen EU:n jäsenvaltioihin tarjoaisi merkittäviä lisämahdollisuuksia kulttuuriseen ja tekniseen vuorovaikutukseen.

Tehokas ja käyttäjäystävällinen järjestelmä pienimuotoista rajakauppaa varten on olennainen osa alueellisen kehityksen politiikkaa. EU tarkastelee keinoja ulkorajojen ylittämisen helpottamiseksi niille yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisille, jotka asuvat raja-alueilla ja joilla on laillinen ja perusteltu syy ylittää raja säännöllisesti ja jotka eivät muodosta minkäänlaista turvallisuusriskin. EU voisi myös harkita mahdollisuuksia helpottaa EU:n ohjelmiin ja toimiin osallistuvien naapurimaiden kansalaisten liikkumista. EU:n jäsenvaltioiden olisi myös tarkasteltava mahdollisuuksia myöntää viisumivapaus diplomaattipassin tai virkapassin haltijoille. Tämän lisäksi EU:n olisi oltava valmis harkitsemaan yleisempää viisumivapauden soveltamista, kunhan tarvittavat edellytykset täyttyvät. EU:n olisi laadittava yhteinen lähestymistapa yhteisön ulkopuolisten maiden kansalaisten integroitumisen varmistamiseksi ja otettava tältä osin huomioon erityisesti unionissa laillisesti oleskelevat naapurimaiden kansalaiset. EU:n olisi autettava naapurimaita tehostamaan ponnistelujaan laittoman siirtolaisuuden torjumiseksi ja luotava tehokkaita mekanismeja laittomien siirtolaisten palauttamiseksi, erityisesti kun on kyse laittomasta kauttakulkumuutosta. Takaisinottosopimuksen tekeminen kaikkien naapurimaiden kanssa, alkaen Marokosta, Venäjästä, Algeriasta, Ukrainasta, Valko-Venäjästä ja Moldovasta, on olennainen tekijä yhteisissä ponnisteluissa laittoman maahanmuuton torjumiseksi.

YHTEISTYÖN TEHOSTAMINEN YHTEISTEN TURVALLISUUSUHKIEN EHKÄISEMISEKSI JA TORJUMISEKSI: Etusijalle on asetettava yhteistyö, yhteinen toiminta ja avunanto turvallisuusuhkien kuten terrorismin ja rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden, tulli- ja veropetosten, ydinvoiman käyttöön ja ympäristöön liittyvien vaarojen sekä tarttuvien tautien torjumiseksi.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi tarvitaan sekä kansallisia toimenpiteitä että kahdenvälisen ja monenvälisen toiminnan tehostamista. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä huumekauppaan, ihmiskauppaan, siirtolaisten salakuljettamiseen, petoksiin, väärennöksiin, rahanpesuun ja korruptioon. EU:n olisi tarkasteltava mahdollisuuksia työskennellä entistä tiiviimmin naapurimaiden kanssa oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön aloilla sekä kehitettävä vastavuoroista oikeusapua. Järjestäytyntä rikollisuutta koskevassa EU:n ja Venäjän toimintasuunnitelmassa sekä Ukrainan kanssa laaditussa oikeus- ja sisäasioiden toimintasuunnitelmassa, johon sisältyy tulostaulu, omaksuttua lähestymistapaa voitaisiin kehittää muidenkin naapurimaiden kanssa. EU:n olisi hyödynnettävä Välimeren alueella käynnistettyä yhteistyötä oikeusjärjestelmän uudistusten toteuttamiseksi, poliisien koulutuksen ja muunkin yhteistyön kehittämiseksi järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Terrorismin torjunta on yksi mahdollinen tiiviimmän yhteistyön ala. Uusia naapurimaita olisi avustettava myös kaikkien tätä alaa koskevien kansainvälisten välineiden täytäntöönpanossa, erityisesti YK:n alaisuudessa laadittujen. EU:n poliittinen huomio ja avustustoiminta on keskitettävä jatkossakin ydinjätteiden käsittelyyn ja ympäristön puhdistamiseen Luoteis-Venäjällä sekä Tšernobylin ydinvoimalan sulkemisen jatkotoimiin. Rajat ylittävän saastumisen – ilman, meren, veden tai maaperän – torjunnassa olisi käytettävä mallina pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuuden sekä Tonavan ja Mustanmeren suojelukomissioiden yhteisen DABLAS-työryhmän omaksumaa yhteistyöhön perustuvaa lähestymistapaa.

❑ **EU:N AKTIIVISEMPI OSALLISTUMINEN KONFLIKTIEN EHKÄISEMISEEN JA KRIISIEN HALLINTAAN:** Yhteiset arvot, vahvat demokraattiset instituutiot ja yhteinen näkemys tarpeesta institutionalisoida ihmisoikeuksien kunnioittaminen avaavat tien läheisemmälle ja avoimemmalle vuoropuhelulle unionin yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta (YUTP) sekä Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämisestä. Yhteinen naapuruus merkitsee vastuun jakamista puututtaessa konfliktien ja turvattomuuden luomiin ughiin vakaudelle.

EU:n olisi toimittava aktiivisemmin kiistojen ratkaisemiseksi Palestiinassa, Länsi-Saharassa ja Transdnistriassa (tukena ETYJ:n ja muiden välittäjien ponnisteluille). EU:n laajamittaisempi osallistuminen kriisinhallintaan vastauksena yksittäisiin alueellisiin ughiin olisi konkreettinen osoitus EU:n halukkuudesta kantaa suurempi vastuu konfliktien ratkaisemisesta naapurimaissa. Sovinnon saavuttamisen jälkeen EU:n siviilihallinnon ja kriisinhallinnan valmiuksia voitaisiin käyttää konfliktien jälkeisissä sisäisissä turvallisuusjärjestelyissä. Konfliktien jälkeinen jälleenrakennus- ja kehitysprosessi edellyttää ylimääräisiä rahoituslähteitä.

❑ **PONNISTELUJEN TEHOSTAMINEN IHMISOIKEUKSIEN, KULTTUURIYHTEISTYÖN JA KESKINÄISEN YMMÄRRYKSEN EDISTÄMISEKSI:** Yhteiset arvot ja keskinäinen ymmärrys luovat perustan muun muassa syvemmillä poliittisille suhteille, tiiviimmälle yhteistyölle oikeus- ja sisäasioissa sekä ympäristön tilan ja hallinnon kohentamiselle. Sivilisaatioiden välisen vuoropuhelun sekä kulttuurien, uskontojen ja eri perinteiden välisen ajatustenvaihdon ja ihmisten välisten yhteyksien tärkeyttä ei voida ylikorostaa. EU:n olisi myötävaikutettava kukoistavan kansalaisyhteiskunnan kehittymiseen perusvapauksien kuten ilmaisu- ja yhdistymisvapauden edistämiseksi. EU:n on myös ponnisteltava enemmän myönteisen kuvan luomiseksi naapurimaissa ja pyrittävä torjumaan niitä ennakkoluuloja, jotka vaikuttavat käsityksiin naapurimaista EU:n sisällä.

EU:n ohjelmia ja toimia tutkimuksen, koulutuksen ja kulttuurin aloilla sekä kahdenvälisiä vierailuohjelmia olisi laajennettava. Läheisempää tarkastelua ansaitsevat yliopistojen väliset ja nuorisovaihto-ohjelmat, Eurooppa-opintojen kehittäminen ja uusien Eurooppa-aiheisten tiedotuskeskusten avaaminen, kansalaisten väliset toimet, mukaan luettuna eri alojen edustajien vaihto-/vierailuohjelmat, toimet tiedotusvälineiden alalla, koulutus ja toimittajien vaihto. Uusien jäsenvaltioiden esittämiä ajatuksia olisi tarkasteltava suopeasti. Alueellinen henkilövaihto hallintoa ja ihmisoikeuskoulutusta koskevissa asioissa on osoittautunut hyödylliseksi ja sitä olisi kehitettävä. Välimeren alueella toiminta voisi tapahtua Euro-Välimeri-säätiön alaisuudessa. Huomiota olisi kiinnitettävä EU:n tiedotuspolitiikan tehostamiseen Venäjällä ja läntisissä uusissa itsenäisissä valtioissa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Mahdollisuuksia kummitoimintaan paikallishallinnon ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden välillä sekä oikeusalan yhteistyötä olisi hyödynnettävä täysipainoisesti. Tarkoituksena on käynnistää PRINCE-tiedotuskampanja, jolla parannetaan Euroopan suuren yleisön tietämystä laajempaa Eurooppaa koskevan toimintakehyksen tarjoamista hyödyistä ja muodostamista haasteista.

□ INTEGROITUMINEN LIIKENNE-, ENERGIA- JA TELEVIESTINTÄVERKKOIHIN SEKÄ EUROOPAN TUTKIMUSALUEESEEN: Täydellinen integroituminen EU:n markkinoihin ja yhteiskuntaan edellyttää yhteensopivia ja toisiinsa liitettyjä perusrakenteita ja verkkoja sekä yhdenmukaista sääntely-ympäristöä. Esimerkiksi Euroopan laajuisia verkkoja (TENs), Galileoa ja muuta tutkimustoimintaa koskevan EU:n politiikan yhteydessä olisi laadittava strategioita itäisille ja eteläisille naapurimaille.

Alueellinen Meda-ohjelma tuottaa suunnitelmia perusrakenteiden yhteenliittämistä sekä liikenne-, energia- ja televiestintäalan sääntelyn lähentämistä ja yhdenmukaistamista varten. Näiden suunnitelmien toteuttamisessa olisi käytettävä Euroopan investointipankin (EIP) – hyödyntämällä Euro-Välimeri-alueen investointeja ja kumppanuutta koskevaa rahoitusvälinettä (FEMIP) – sekä muiden kansainvälisten rahoituslaitosten lainoja ja riskipääomaa. EU:n olisi kannustettava ja tuettava naapurimaiden televiestintämarkkinoita, parannettava Internet-yhteyksien saatavuutta yrityksille ja yksityishenkilöille sekä kannustettava osaamiseen perustuvien talouksien kehitystä. Kuten kuudennessa tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen (TTK) puiteohjelmassa on vahvistettu, EU:n pitäisi edistää Euroopan tutkimusalueen (ERA) perustamista naapurimaiden tiedeyhteisöjen integroimiseksi, tieteellisten tulosten hyödyntämiseksi, innovaatioiden stimuloimiseksi sekä inhimillisten voimavarojen ja tutkimusvalmiuksien kehittämiseksi.

□ UUDET VÄLINEET INVESTOINTIEN EDISTÄMISEKSI JA SUOJELEMISEKSI: Vankempi ja vakaampi ympäristö kotimaisille ja ulkomaisille investoinneille on ratkaisevan tärkeä EU:n ja sen naapurimaiden välisen varallisuuseron kaventamiseksi. Ulkomaiset investoinnit voivat kannustaa uudistuksia ja parantaa hallintoa samalla kun ne edistävät taitotiedon ja johtamismenetelmien levittämistä ja paikallisen henkilöstön koulutusta.

Naapurimaiden kanssa tehtäviin tuleviin sopimuksiin voitaisiin liittää vastavuoroisia määräyksiä kansallisen kohtelun myöntämisestä yrityksille sekä määräyksiä investointien suojan vahvistamiseksi. EU:n pitäisi tukea edelleen korruption torjuntaa sekä oikeusvaltion ja oikeuslaitoksen vahvistamista. EU:n olisi autettava kehittämään

yrittysten välistä vuoropuhelua koskevia aloitteita, joihin osallistuu EU:n ja naapurimaiden yrityksiä. EU:n ja Venäjän teollisuusjohtajien yhteiset keskustelut ja Välimeren maiden kanssa järjestetyt liike-elämän huipputapaamiset ovat olleet yrittäjille hyödyllisiä keinoja käytännön suositusten muotoilemiseksi siitä, miten naapurimaiden investointi- ja liiketoimintaympäristöä voitaisiin parantaa. Yrittäjiä ja EU:n liike-elämän yhdistyksiä naapurimaissa edustavat alueelliset elimet ovat arvokkaita kumppaneita tällä alalla.

□ TUKI NAAPURIMAIEN INTEGROITUMISEKSI GLOBAALIIN KAUPPAJÄRJESTELMÄÄN: WTO:n jäsenyys on olennainen osa taloutta koskevaa toimintasuunnitelmaa sekä kauppajärjestelmän laajentamista.

EU:n olisi tuettava WTO-neuvottelujen vauhdittamista hakijamaiden – Venäjä, Ukraina, Algeria, Libanon ja Syyria – kanssa ja jatkettava tuen antamista, jotta ne voisivat liittyä hyväksyttävien ehdoin mahdollisimman pian. Tacis- ja Meda-ohjelmista voitaisiin tarjota lisää kauppaan liittyvää teknistä apua sekä koulutusta tullialan yhteistyöhön, kaupan helpottamiseen, teollis- ja tekijänoikeuksiin, palvelualan sääntelyyn sekä sisämarkkinoiden lainsäädännön lähentämiseen ja täytäntöönpanoon liittyen.

□ AVUN TEHOSTAMINEN JA SOVITTAMINEN PAREMMIN TARPEITA VASTAAVAKSI: Läheisyys edellyttää lisäponnisteluja rajat ylittävän yhteistyön ja kehityksen kannustamiseksi sekä paikallisella että alueellisella tasolla. Tähän sisältyy kaikenlaisen rajat ylittävän taloudellisen, oikeudellisen ja yhteiskunnallisen yhteistyön tehostaminen, erityisesti alueellisten ja paikallisten viranomaisten välillä sekä kansalaisyhteiskunnan keskuudessa. EU:n olisi työskenneltävä naapureidensa kanssa siirtolaisvirtojen yhteisen hallinnan ja rajojen ylittämisen helpottamiseksi sekä puuttumiseksi rajat ylittävään järjestäytyneeseen rikollisuuteen, salakauppa mukaan luettuna, korruption, petoksiin, ympäristöön ja ydinvoimaan/ydinaineisiin liittyviin asioihin sekä tarttuviin tauteihin. EU:n yhteistyövälineiden on oltava riittävän joustavia kaikkiin eri tarpeisiin vastaamiseksi.

Venäjän ja läntisten uusien itsenäisten valtioiden osalta EU:n nykyisten välineiden koordinaatiovaikeudet aiheuttavat esteitä rajat ylittävälle ja pienalueita koskeville toimille. Ottaen huomioon lyhyellä aikavälillä mahdollisesti esiintyvät rajoitteet komissio harkitsee mahdollisuutta luoda uusi naapuruuspolitiikan väline, joka perustuisi Phare-, Tacis- ja Interreg-ohjelmien yhteydessä raja-alueyhteistyön edistämiseen saatuihin myönteisiin kokemuksiin¹². Tämä väline keskittyisi rajat ylittäviin asioihin sekä alueellisen ja pienalueita koskevan yhteistyön ja kestävä kehityksen edistämiseen itärajan seudulla. Välimeren alueella pitäisi tarkastella, voitaisiinko tällaista yhtenäistettyä läheisyyspolitiikan välinettä soveltaa myös lyhyisiin meriyhteyksiin (laajentuneen EU:n ja eräiden Barcelonan prosessin kumppanimaiden välillä). Uudistuksissa etenemisen vastineeksi EU:n olisi lisättävä apuaan mukautumisesta köyhille ja huono-osaisille koituvien vaikutusten lievittämiseksi. Läntisten uusien itsenäisten valtioiden olisi saatava enemmän suoraa raha-avustusta ja budjettitukea köyhyyden, sosiaalisen ja taloudellisen eriarvoisuuden

¹² Länsi-Balkanin alueella toteutettavan Cards-ohjelman raja-alueita koskeviin osiin liittyy samanlaisia näkökohtia, vaikka kyseinen alue jääkin tämän asiakirjan maantieteellisen soveltamisalueen ulkopuolelle.

ja syrjäytymisen vähentämiseksi ja sitä kautta sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi. EU:n poikkeuksellisen makrotaloudellisen rahoitusavun saamisperusteita olisi selkiytettävä ja sitä koskevan puiteasetuksen tarvetta voitaisiin arvioida uudelleen.

☐ **UUDET RAHOITUSLÄHTEET:** EU:n tekninen apu ja avustukset eivät ole ainoa keino edistää uudistuksia tai yksityisiä investointeja. Kansainvälisillä rahoituslaitoksilla on tärkeä tehtävä köyhyyden vähentämisessä, taloudellisen siirtymän aiheuttamien sosiaalisten vaikutusten lievittämisessä, uudistusten vauhdittamisessa, investointien lisäämisessä sekä perusrakenteiden ja yksityisen sektorin kehittämisessä.

Yhteisön rahoitusvälineiden ja EIP:n avulla olisi tuettava edelleen perusrakenteisiin suuntautuvia investointeja Välimeren alueella. Euro–Välimeri-alueen investointeja ja kumppanuutta koskeva rahoitusväline tai – edellyttäen että neuvosto tukee ajatusta – mahdollinen Euro–Välimeri-pankki ovat mahdollisia keinoja tarjota lisätukea alueen yksityisen sektorin kehitykselle. Venäjän ja läntisten uusien itsenäisten valtioiden osalta yhteisön sekä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) ja EIP:n tukemia aloitteita olisi kehitettävä edelleen. EBRD:n keskeistä asemaa olisi edelleen tuettava, mutta EU voisi myös harkita EIP:n lainanannon vähittäistä ja kohdennettua lisäämistä Venäjälle sekä sen ulottamista Ukrainaan, Moldovaan ja mahdollisesti myös Valko-Venäjälle. EU:n olisi varmistettava, että kansainväliset rahoituslaitokset kiinnittävät naapurimaita koskevassa toiminnassaan riittävästi huomiota koulutukseen, terveyteen ja sosiaaliturvaan käytettäviin menoihin.

4. ERIYTETTY, ASTEITTAINEN JA VERTAILUKOHTIA HYÖDYNTÄVÄ LÄHESTYMISTAPA

Luvussa 3 esitettyjen aloitteiden pitkän aikavälin päämääränä on päästä järjestelyyn, jossa unionin suhteet naapurimaihin muistuttavat lopulta Euroopan talousalueen kanssa vallitsevia läheisiä poliittisia ja taloudellisia suhteita. Tämä merkitsee sitä, että kumppanit omaksuisivat pidemmälle ulottuvia ja kattavampia velvoitteita erityisesti mukautuakseen yhteisön lainsäädäntöön. Uusi naapuruuspolitiikka ei saisi kuitenkaan syrjäyttää nykyistä kehystä EU:n suhteissa Venäjään, läntisiin uusiin itsenäisiin valtioihin ja eteläisen Välimeren maihin. Sen sijaan se täydentäisi nykyisiä politiikkoja ja järjestelyjä.

VALKO-VENÄJÄ

- EU:n ja Valko-Venäjän suhteet taketelivat vuosina 1996–97, jolloin maan demokratian ja ihmisoikeustilanteen kehitys koki vakavia vastoinkäymisiä, erityisesti kun demokraattisesti valittu parlamentti korvattiin presidentin nimittämällä kansalliskokouksella vastoin vuoden 1994 perustuslakia.
- Yleisten asioiden neuvosto reagoi vuonna 1997 keskeyttämällä vuonna 1995 allekirjoitetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen virallisen hyväksymismenettelyn ja rajoittamalla ministeritason kontakteja sekä EU:n apua Valko-Venäjälle.
- Huolimatta EU:n, ETYJ:n ja Euroopan neuvoston toistuvista vetoomuksista vuoden 1997 jälkeen Valko-Venäjä on johdonmukaisesti poikennut Euroopan neuvostolle ja ETYJ:lle antamistaan sitoumuksista. Vastakkainasettelu ETYJ:n kanssa sen Minskissä sijainneesta edustustosta johti siihen, että 14 jäsenvaltiota päätti asettaa viisumikiellon Valko-Venäjän hallituksen edustajille marraskuussa 2002.

- EU:lla on edessään valintatilanne Valko-Venäjällä: se voi joko jättää maan oman onnensa nojaan – millä voisi olla raskaat seuraukset Valko-Venäjän kansalle, ja se estäisi EU:ta kehittämästä yhteistyötä molempien etuja koskevista asioista – tai se voi sitoutua maan auttamiseen silläkin uhalla, että sen voidaan katsoa tukevan EU:n arvojen vastaista politiikkaa.
- Ennen vuoden 2004 parlamenttivaaleja EU:n olisi pyrittävä sitouttamaan Valko-Venäjä asteittaiseen ja arvioitavissa olevaan prosessiin, jossa keskitytään luomaan edellytykset vapaille ja oikeudenmukaisille vaaleille, ja tämän jälkeen sen olisi pyrittävä integroimaan Valko-Venäjä naapuruuspolitiikkaansa vaarantamatta EU:n sitoutumista yhteisiin ja demokraattisiin arvoihin.

Kuten edellä on todettu, naapurimailla on erilaiset lähtökohdat suhteissaan EU:hun. Joillakin niistä on jo laajuudeltaan ja syvyydeltään vaihtelevia vapaakauppa-alueita; toiset taas ovat alkaneet kehittää strategista kumppanuutta EU:n kanssa, ja taloudellinen integroituminen EU:hun on yksi osatekijä tässä. EU:n olisi varmistettava johdonmukaisemman lähestymistavan soveltaminen, tarjottava samat mahdollisuudet kaikille naapurimaille ja vaadittava vastineeksi samanlaisia käyttäytymisnormeja kaikilta naapurimailta, mutta uuden naapuruuspolitiikan perustana säilyisi silti edelleen **eriytetty toimintalinja**.

Yleisenä päämääränä on työskennellä kumppanimaiden kanssa poliittisen ja taloudellisen uudistusprosessin sekä tiiviimmän taloudellisen integraation ja kestävä kehityksen edistämiseksi ja antaa poliittista tukea ja avustusta. EU:n olisi lähdeittävä siitä ajatuksesta, että valtion instituutioiden on kyettävä saattamaan siirtymisprosessi päätökseen kansainvälisten poliittisten, oikeudellisten ja ihmisoikeuksia koskevien normien ja velvoitteiden noudattamiseksi. Kumppanimaiden valmiudet nopeisiin uudistuksiin ja perusteelliseen siirtymisprosessiin ovat vaihtelevia ja joissain tapauksissa rajallisia. Niiden on osoitettava vahvaa sitoutumista hallinnollisten, institutionaalisten ja oikeudellisten valmiuksiensa kehittämiseen. Näin ollen ei ole vaihtoehtoa vähittäiselle lähestymistavalle. Luvussa 3 esitettyjen etuuksien laajentaminen, taloudellisen avustuksen lisääminen mukaan luettuna, pitäisi tehdä niin, että kannustetaan ja palkitaan uudistuksia, joita nykyiset EU:n politiikat ja kannustimet eivät tähän mennessä ole aina onnistuneet saamaan aikaan. Sitoutumisen pitäisi siis olla **asteittaista** ja sen **ehtona pitäisi olla uudistuksia koskevien tavoitteiden saavuttaminen**. Uusia etuja pitäisi tarjota vain sen mukaan, miten kumppanimaat ovat edistyneet poliittisten ja talousuudistusten toteuttamisessa. Ilman edistymistä niille ei tarjota näitä mahdollisuuksia.

Tässä tiedonannossa ehdotetaan, että eriyttämisen ja asteittaisuuden periaatteet pitäisi vahvistaa maa- ja/tai aluekohtaisissa **toimintasuunnitelmissa**. Näiden pitäisi olla poliittisia asiakirjoja, joissa kootaan yhteen kaikki käynnissä olevat ja tulevat toimet, jotka liittyvät EU:n suhteisiin sen naapurimaihin, jotta voidaan muotoilla selvästi perimmäiset politiikan strategiset tavoitteet ja vertailukohdat, joiden perusteella edistymistä tulevina vuosina voidaan arvioida. Niiden pitäisi olla pelkistettyjä, ja niitä voidaan täydentää tarvittaessa yksityiskohtaisemmilla suunnitelmilla alakohtaista yhteistyötä varten.

Selkeiden ja julkisten tavoitteiden ja **vertailukohtien** asettaminen sekä sen määrittäminen, mitä toimia EU odottaa kumppanimaiden toteuttavan, on keino varmistaa johdonmukainen ja uskottava lähestymistapa eri maiden suhteen. Vertailukohdat tarjoavat kumppanimaille myös enemmän ennustettavuutta ja varmuutta kuin perinteinen ehdollisuus. Poliittisia ja taloudellisia vertailukohtia

voitaisiin käyttää edistymisen arvioimiseksi keskeisillä uudistusaloilla sovittuihin tavoitteisiin nähden. Markkinoiden integraatioon suoraan liittyvien hallinnollisten ja sääntelynäkökohtien lisäksi keskeisiin vertailukohtiin olisi kuuluttava yhteisten arvojen kunnioittamista osoittavien kansainvälisten sitoumusten ratifiointi ja täytäntöönpano; näihin kuuluvat erityisesti YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa vahvistetut arvot sekä ETYJ:n ja Euroopan neuvoston normit. Näitä vertailukohtia olisi mahdollisuuksien mukaan kehitettävä läheisessä yhteistyössä kumppanimaiden itsensä kanssa, jotta varmistettaisiin niiden sitoutuminen ja kansallinen vastuu asiasta.

Kansainväliset organisaatiot, etenkin ETYJ, Euroopan neuvosto ja Kansainvälinen työjärjestö (ILO) sekä kansainväliset rahoituslaitokset, voivat avustaa vertailukohtien laatimisessa. Näiden organisaatioiden pitäisi myös osallistua uudistusten tukemiseen.

Toimintasuunnitelmien ja niihin liittyvien vertailukohtien vahvistamisen tekee neuvosto komission ehdotuksesta, mahdollisuuksien mukaan keskusteltuaan ensin asianomaisten kumppanimaiden kanssa. Sovitut toimintasuunnitelmat korvaavat yhteiset strategiat ja nousevat tärkeimmäksi unionin suhteita näihin maihin keskipitkällä aikavälillä ohjaavaksi asiakirjaksi.

Mitä tulee assosiaatiosopimusten sekä kumppanuus- ja yhteistyösopimusten **institutionaalisiin ja sopimusperusteisiin järjestelyihin**, nykyisten sopimusten määräysten täysimääräinen täytäntöönpano ja hyödyntäminen pysyy jatkotoimien ennakoedellytyksenä.

LIBYA

- EU:lla ei ole sopimusperusteisia suhteita Libyaan.
- Huhtikuussa 1999, kun YK:n sanktioiden soveltaminen keskeytettiin, Libya liittyi tarkkailijana Barcelonan prosessiin, ja se kutsuttiin liittymään täysjäseneksi heti kun YK:n turvallisuusneuvoston määräämät sanktiot poistettaisiin lopullisesti ja kun Libya on hyväksynyt kokonaan Barcelonan prosessin säännösten.
- EU on keskeyttänyt sanktioiden soveltamisen Libyaan ja on poistanut diplomaatti- ja konsulihenkilöstöä sekä viisumeita koskevat rajoitukset; asevientikielto on kuitenkin edelleen voimassa.
- Libya ei ole vielä hyväksynyt Barcelonan prosessin säännöstöä, erityisesti Israelin ja palestiinalaishallinnon asemaa koskevan erimielisyyden vuoksi, mutta se osallistuu säännöllisesti tarkkailijana ulkoministereiden ja korkeiden virkamiesten kokouksiin.
- Näin ollen EU:n olisi tarkasteltava sitä, miten se voisi sisällyttää Libyan osaksi naapuruuspolitiikkaansa. Johdonmukaisen viestin lähettämiseksi suhteiden syventämistä on jatkettava ehdollisesti ja tuoden selvästi esiin ne edut, joita yhteisten arvojen kunnioittamiseen perustuvan yhteistyön kehittäminen tarjoaa.

Myöhemmin EU tarkastelee mahdollisuutta uusiin **naapuruussopimuksiin**, jotka perustuisivat nykyisiin sopimussuhteisiin. Ne täydentäisivät voimassa olevia sopimussuhteita niiltä osin kuin EU ja asianomainen naapurimaa ovat edenneet nykyisiä puitteita pidemmälle, ja niihin sisältyisi uusia oikeuksia ja velvoitteita. Jos nämä naapuruussopimukset sisältävät kuitenkin Euro-Välimeri-assosiaatiosopimuksia pidemmälle ulottuvia määräyksiä, Välimeren kumppanimaille voitaisiin tarjota vastaavia järjestelyjä samanlaisin ehdoin.

5. SEURAAVAT VAIHEET

Kutakin maata koskevan toimintasuunnitelman laatimiseksi ja toteuttamiseksi voitaisiin kaavailla kolmivaiheista prosessia:

- I. Vuoropuhelu nykyisissä puitteissa (assosiaatiosopimukset sekä kumppanuus- ja yhteistyösopimukset) sekä tähänastisten saavutusten ja uudistuksissa koettujen epäonnistumisten yhteinen analysointi. Tämän työn valmisteleminen olisi annettava assosiaatio- ja yhteistyökomiteoiden tehtäväksi.
- II. Tämän jälkeen komissio ja jäsenvaltiot laatisivat asiakirjan, josta sovittaisiin yhdessä kunkin maan kanssa ja jossa esitettäisiin yhteiset tavoitteet ja vertailukohdat sekä aikataulu niiden saavuttamiseksi. Tälle toimintasuunnitelmalle olisi saatava EU:n ja asianomaisten kumppaneiden poliittinen tuki, tarvittaessa assosiaatio- ja yhteistyöneuvoston tasolla.
- III. Toimintasuunnitelman täytäntöönpanon vuotuinen arviointi, joka liitettäisiin osaksi nykyistä institutionaalista yhteistyökehystä kumppanimaiden kanssa, olisi konkreettinen osoitus EU:n suuremmasta poliittisesta mielenkiinnosta ja tarjoaisi hallituksille mahdollisuuden saada EU:lta tunnustusta poliittisia ja taloudellisia uudistuksia koskevista ponnisteluistaan.

Naapuruuspolitiikan rahoitusvaikutukset olisi otettava huomioon komission tulevissa budjettiehdotuksissa. Komissio aikoo tarkastella ehdotuksia uudeksi naapuruuspolitiikan välineeksi, jolla keskityttäisiin varmistamaan yhteistyön sujuvuus ja EU:n tulevien itäisten ja Välimeren alueen rajojen varma valvonta, edistämään kestävää taloudellista ja sosiaalista kehitystä raja-alueilla ja jatkamaan alueellista ja maiden välistä yhteistyötä. Komissio tarkastelee myös, miten tavoitteiden ja vertailukohtien käyttö voisi auttaa sääntelyn lähentämisessä, markkinoiden avaamisessa edelleen ja etuuskohteluun perustuvien kauppasuhteiden kehittämisessä Venäjään, Ukrainaan ja Moldovaan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksiin liittyvien sitoumusten ja velvoitteiden mukaisesti. Jos toimintasuunnitelmien toteuttamisessa edistytään hyvin, komissio tekee aloitteita myös:

- nykyisten yhteisön politiikkojen, ohjelmien ja välineiden ulottamiseksi koskemaan niitäkin naapurimaita, jotka eivät vielä kuulu niiden piiriin;
- EIP:n ulkoisen toimeksiannon laajentamiseksi asteittain ja kohdennetusti myös Venäjään ja läntisiin uusiin itsenäisiin valtioihin läheisessä yhteistyössä EBRD:n ja muiden merkittävien kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa;
- Euro–Välimeri-alueen investointeja ja kumppanuutta koskevan rahoitusvälineen arvioimiseksi ja mahdolliseksi sisällyttämiseksi Euro–Välimeri-pankkiin, josta EIP omistaisi enemmistöosuuden.

Uusien jäsenvaltioiden osallistuminen tähän työskentelyyn on ensiarvoisen tärkeää uuden naapuruuspolitiikan kehittämiseksi.

LIITE: Taulukot ja kaaviot

Taulukko 1: Taloudelliset perusindikaattorit

	Väestö	BKT	Kokonais-	Kokonais-	Tuonti	Vienti	Suorat
		henkeä	tuonti	vienti	EU:sta	EU:hun	ulkom.
	milj.	kohti	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa	sijoitukset
		euroa					(FDI)
							milj. euroa
Israel	6,4	19 578	36 721	32 032	15 557	8 544	3 397
Algeria	30,7	1 974	12 882	21 788	8 234	14 473	1 335
Egypti	65,3	1 663	14 063	4 614	4 191	1 453	569
Libya	5,4	1 776 ¹⁾	4 867	12 548	3 247	10 331	- 112
Marokko	29,2	1 296	12 192	7 945	6 302	5 562	2 966
Tunisia	9,7	2 301	10 622	7 379	7 563	5 892	543
Jordania	5,2	1 901	5 344	2 553	1 535	98	189 ²⁾
Libanon	3,6	5 284	7 072	1 030	3 366	274	278 ²⁾
Miehitetyt palestiinalaisalueet	3,0	1 591 ¹⁾	3 339 ¹⁾	653 ¹⁾	31 ³⁾	6 ³⁾	57 ²⁾
Syyria	17,1	1 292	6 970	6 121	2 287	3 747	229 ²⁾
Valko-Venäjä	10,0	1 352	8 966	8 286	1 387	917	189
Moldova	4,3	417 ¹⁾	998	636	278	136	167
Venäjän federaatio	144,8	2 382	41 006	91 864	16 597	35 703	2 835
Ukraina	49,1	855	18 665	16 139	5 437	3 316	862

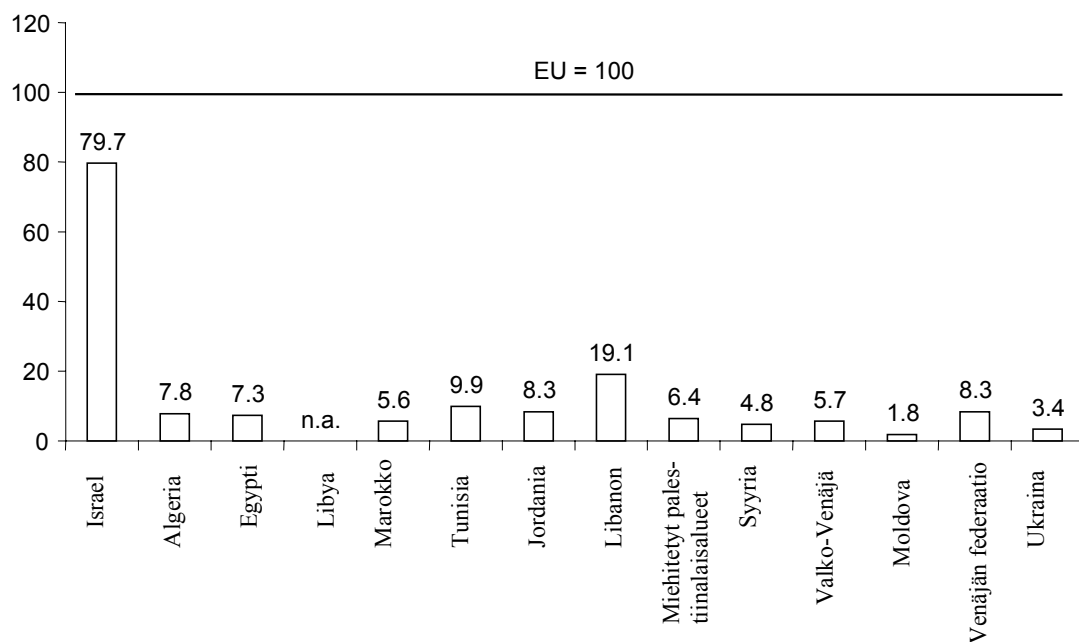
Lähde: WDI 2002 (Maailmanpankki), BKT:ta ja kauppaa koskevat luvut: IMF. Suoria ulkomaisia sijoituksia (FDI) koskevat luvut: UNCTAD/DITE. Tiedot ovat vuodelta 2001.

¹⁾ Tiedot vuodelta 2000.

²⁾ Arvio

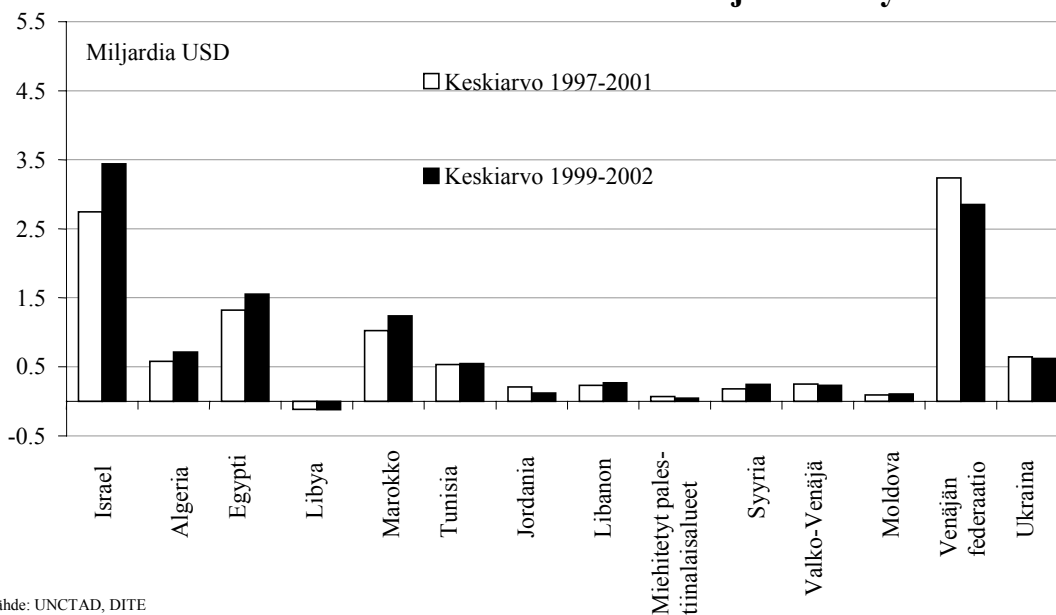
³⁾ EU:n ilmoittamat luvut on käännetty.

Kaavio 1: BKT henkeä kohti %:ina EU:n tasosta

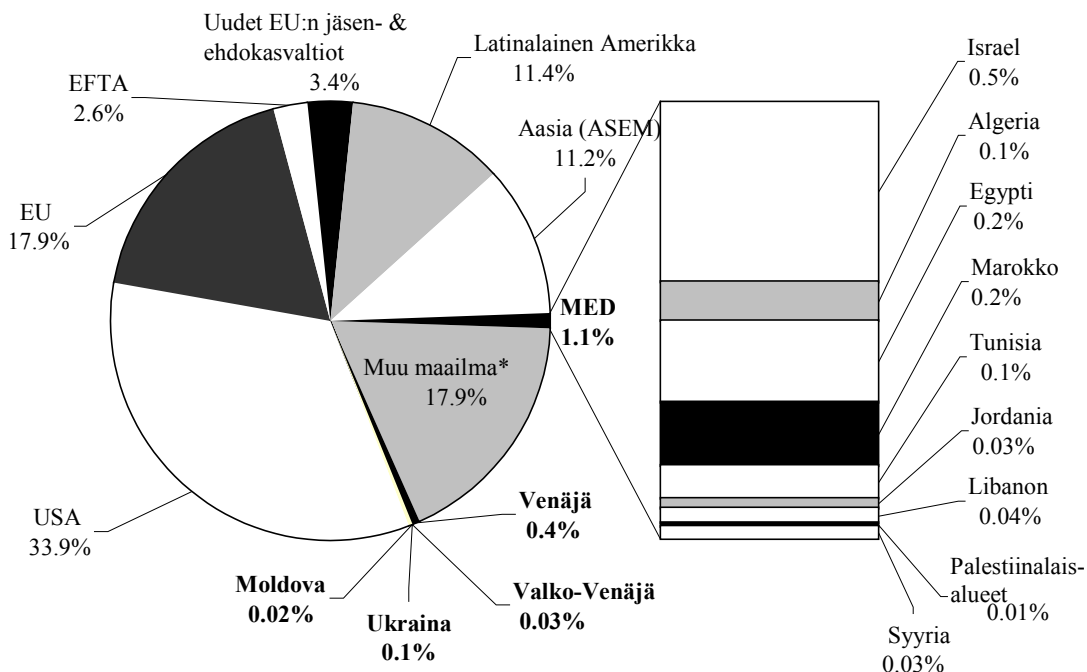
Lähde: WDI 2002, Maailmanpankki, komission henkilökunnan laskelma.

Kaavio 2: Suorat ulkomaiset sijoitukset yhteensä

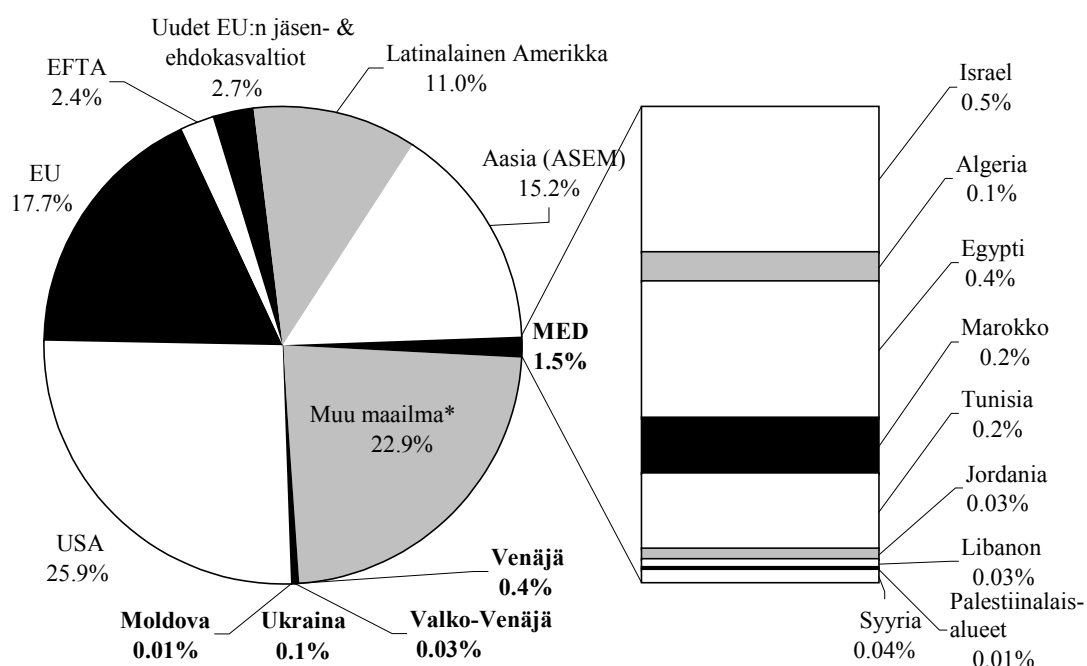

Lähde: UNCTAD, DITE

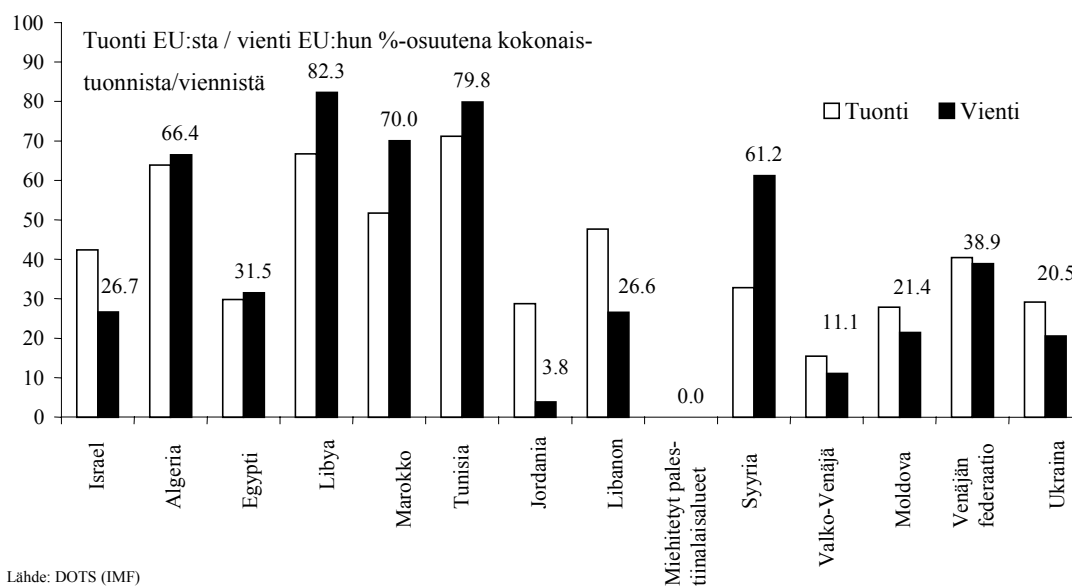
**Kaavio 3: Osuus maailman ulkomaisista sijoitusvirroista
(Keskiarvo 1998-2001)**

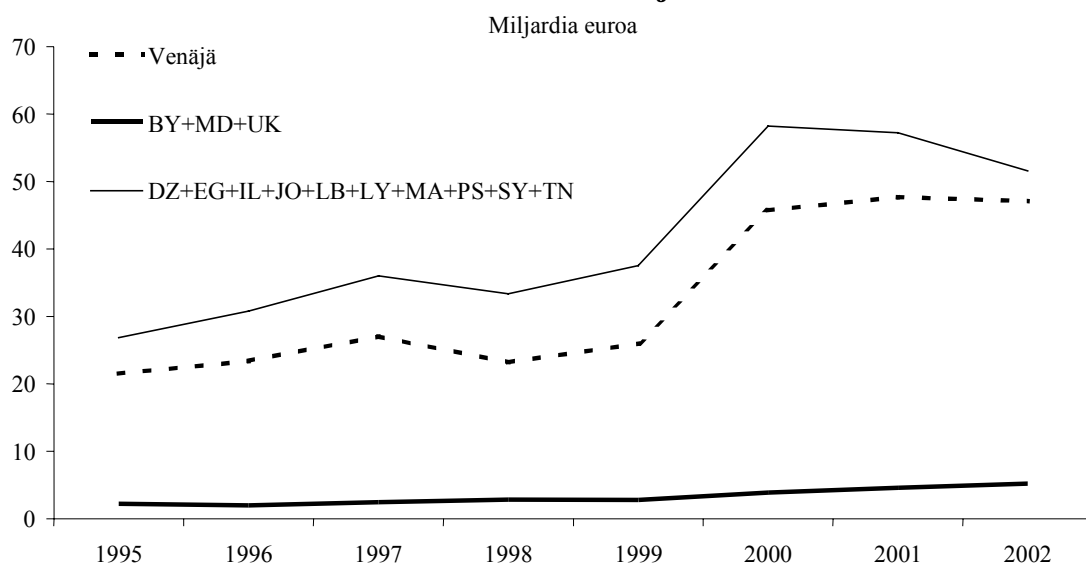
Kaavio 4: Osuus maailman ulkomaisten sijoitusten kokonaiskannasta (2001)

Kaavio 5: Kaupan integroituminen EU:n kanssa

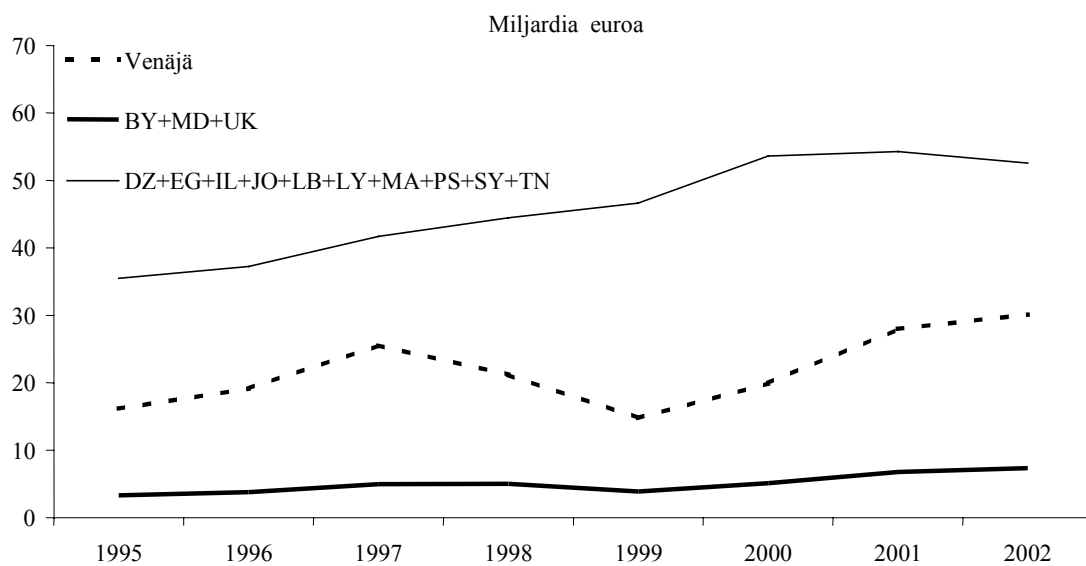

Kaavio 6: Vienti 15 jäsenvaltion EU:hun

Lähde: Eurostat, COMEXT

Kaavio 7: Tuonti 15 jäsenvaltion EU:sta

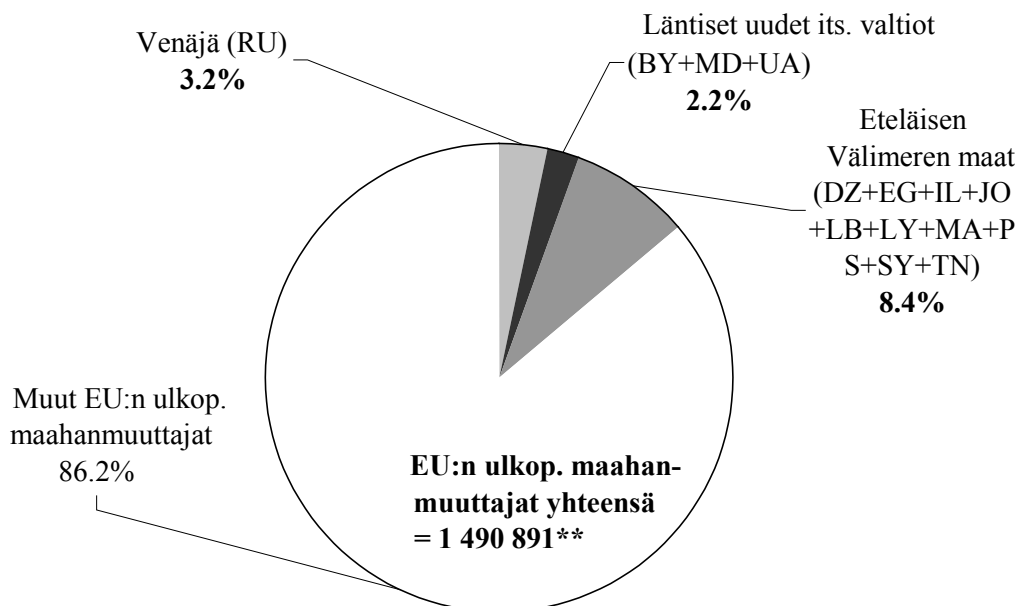
Lähde: Eurostat, COMEXT

Taulukko 2: Väestö ja väestönkasvu

	Väestö				Väestönkasvu	
	1990	1995	2000	2001	2001	Ka. 1995–2000
	miljoonaa	miljoonaa	miljoonaa	miljoonaa	%	%
Israel	4.7	5.5	6.3	6.4	2.4	2.5
Algeria	25.0	28.1	30.3	30.7	1.5	1.5
Egypti	51.9	57.5	64.0	65.3	2.1	2.1
Libya	n.a.	4.8	5.3	5.4	2.3	2.2
Marokko	24.2	26.4	28.7	29.2	1.6	1.7
Tunisia	8.2	9.0	9.6	9.7	1.4	1.3
Jordania	3.5	4.3	5.0	5.2	3.0	3.2
Libanon	2.6	3.2	3.5	3.6	1.7	2.0
Mieh. palest. alueet	n.a.	n.a.	3.0	3.0	0.0	n.a.
Syyria	12.1	14.2	16.6	17.1	3.1	3.2
Valko-Venäjä	n.a.	10.3	10.0	10.0	0.0	-0.5
Moldova	n.a.	4.3	4.3	4.3	0.0	0.0
Venäjän fed.	n.a.	148.3	145.4	144.8	-0.4	-0.4
Ukraina	n.a.	51.5	49.3	49.1	-0.4	-0.8

Lähde: IMF, EBRD, EIU, Maailmanpankki

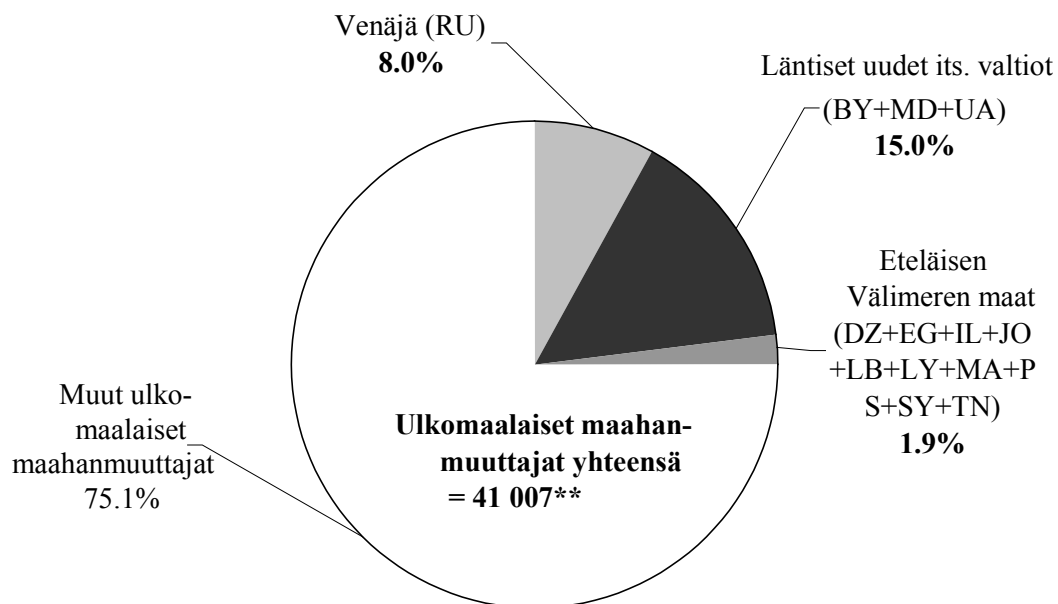
Kaavio 8: Eteläisen Välimeren maiden, läntisten uusien itsenäisten valtioiden ja Venäjän kansalaisten %-osuus kaikista EU:n ulkopuolelta EU:hun (EU-15) muuttaneista, v. 2000*

*Lähde: Eurostat. Tiedot vuodelta 1999: B, D, F, I; vuodelta 1998: EL

**Sisältää EU:n ulkopuolelta Irlantiin muuttaneet, mutta itäisten ja eteläisten maiden osalta ei ole saatavilla tietoja kansalaisuuksittain.

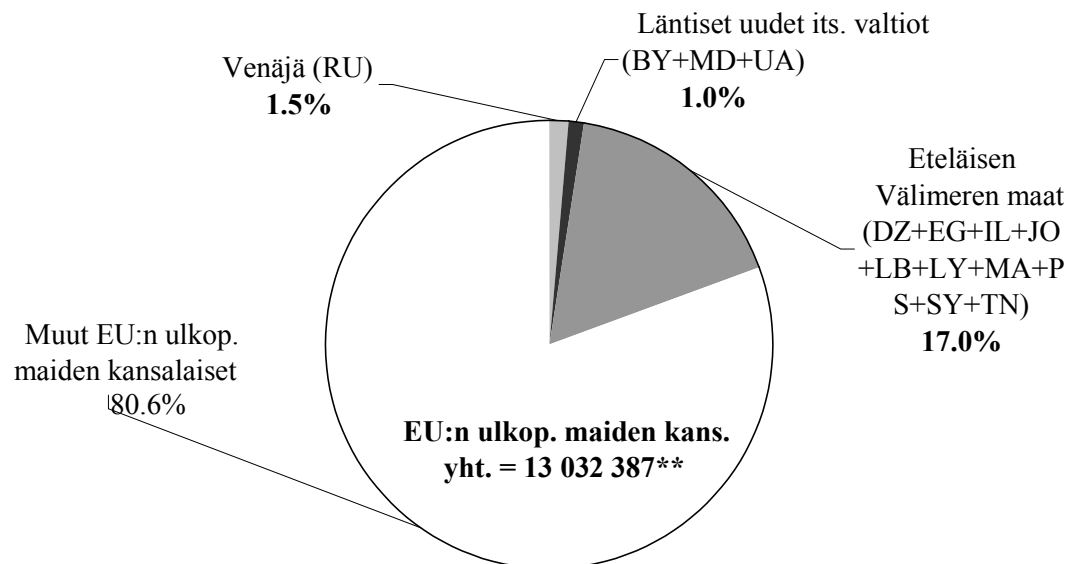
Kaavio 9: Eteläisen Välimeren maiden, läntisten uusien itsenäisten valtioiden ja Venäjän kansalaisten %-osuus kaikista ehdokasmaihin muualta muuttaneista, v. 1999*

* Lähde: Eurostat. Puolan osalta ei tietoja saatavilla. Tiedot vuodelta 2001: SK

**Sisältää ulkomaalaiset maahanmuuttajat Maltaan, mutta itäisten ja eteläisten maiden osalta ei ole saatavilla tietoja kansalaisuuksittain.

Kaavio 10: Eteläisen Välimeren maiden, läntisten uusien itsenäisten valtioiden ja Venäjän kansalaisten %-osuus kaikista EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisista EU:ssa (EU-15), v. 2001*

* Lähde: Eurostat. Tiedot vuodelta 2000: B, I, A, P, S, UK; vuodelta 1999: F; vuodelta 1998: EL

**Sisältää EU:n ulkopuolisten maiden kansalaiset Irlannissa ja Itävallassa, mutta eteläisten ja itäisten maiden osalta ei ole saatavilla tietoja kansalaisuuksittain.

AVUSTUSTOIMINTA

Yhteisön avustus Venäjälle, läntisille uusille itsenäisille valtioille ja eteläisen Välimeren maille 1995–2002 (sitoumukset, miljoonaa euroa)

	Algeria	Länsi-ranta/ Gaza	Egypti	Jordania	Libanon	Marokko	Syyria	Tunisia	Venäjä	Ukraina	Moldova	Valko-Venäjä	Eteläisen Välimeren maat yht.	Venäjä ja länt. uudet its. valtiot yht.
Kahdenvälinen apu 95-02	304.2	307.7 + 151.1 ¹	776.7	381	194	1,038.6	181	685.9	912.3	498.1	62.7	17	3869.1 ² +151.1	1490.1
Alueellinen Meda-ohj. ja Tacis-raja- alueohjelma													974.5 ³	1052.2 ⁴ (CBC: 228.9, 96- 03)
Makrotal. rahoitusapu / Elintarvike- varmuus- ohjelma		112 ⁵ +10		2						453	50/15.5	30	124	558/15.5
Polttoaine- täydennys										(97-01)				115

¹ B7-420B vuosina 2000-2002.

² Meda, talousarvion osa B (B7-410B).

³ Meda, talousarvion osat A ja B (B7-410A ja B7-410B). Tämä ei sisällä Yhdistyneiden kansakuntien palestiinalaispakolaisten avustus- ja työelimelle Lähi-idässä (UNWRA) myönnettyjä varoja, joilla autetaan palestiinalaispakolaisia Jordaniassa, Libanonissa, Syyriassa ja Länsirannan/Gazan alueella.

⁴ Arvioiden perusteena on, että Venäjä saisi 50 % ja Ukraina 25 % alueellisen Tacis-ohjelman kokonaismäärärahoista.

⁵ UNRWA:n, WFP:n ja ACADin kautta myönnettyt varat.